

สถานการณ์การระบาดและการจัดการศัตรูมะพร้าว

๑. สถานการณ์ศัตรูที่สำคัญของมะพร้าว (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๑ พื้นที่ระบาดของศัตรูมะพร้าวในภาพรวมของประเทศ

๑) หนอนหัวดำ พบพื้นที่ระบาดรวม ๙,๘๒๑.๕๐ ไร่ ในพื้นที่ ๒๔ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด สมุทรปราการ นครราชสีมา อุตรธานี กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา ภูเก็ต สงขลา สตูล และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒) แมลงดำหนาม พบพื้นที่ระบาดรวม ๒๒,๕๖๐ ไร่ ในพื้นที่ ๒๖ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ระยอง สมุทรปราการ นครราชสีมา อุบลราชธานี กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา ภูเก็ต ยะลา สงขลา สตูล และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๓) ตัวแตร พบพื้นที่ระบาดรวม ๗,๙๗๙.๕๕ ไร่ ในพื้นที่ ๒๓ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร อ่างทอง นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ระยอง สมุทรปราการ กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช ปัตตานี ภูเก็ต ยะลา สงขลา สตูล และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๔) ตัวงวง พบพื้นที่การระบาดรวม ๑,๒๐๔ ไร่ ในพื้นที่ ๑๒ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรสงคราม จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด สมุทรปราการ ชุมพร ปัตตานี พังงา ภูเก็ต และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๕) ไรสีขา พบพื้นที่การระบาดรวม ๒,๖๐๔.๗๕ ไร่ ในพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา สุรินทร์ และจังหวัดชุมพร

แนวทางการจัดการศัตรูมะพร้าวให้เกิดความยั่งยืน

๑. สร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกร และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนถึงปัญหา ผลกระทบและวิธีการจัดการศัตรูมะพร้าว เช่น การจัดการกระบวนการเรียนรู้หรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๒. สร้างความเข้มแข็งให้กับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในการจัดการศัตรูพืชโดยใช้วิธีผสมผสานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสร้างเครือข่ายการจัดการศัตรูพืชระหว่างหน่วยงานโดยเฉพาะระดับชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่สามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองและเกิดความยั่งยืน ด้วยการพัฒนาความรู้การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติสนับสนุนปัจจัยการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียนควบคุมแมลงค้ำหนาม แตนเบียนควบคุมหนอนหัวดำ เชื้อราเขียวเมตาไรเซียมควบคุมด้วงแรด เป็นต้น

๓. สำรวจ เฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูมะพร้าวอย่างต่อเนื่อง ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งแปลงเกษตรกร และพื้นที่อื่นๆ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท โรงเรียน วัด สถานที่ราชการ เอกชน และพื้นที่สาธารณะ โดยประชาสัมพันธ์ ธรรมนูญ ให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ร่วมดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาของศัตรูมะพร้าวเมื่อพบการระบาด เพื่อไม่ให้ เป็นแหล่งแพร่กระจายไปยังแหล่งปลูกมะพร้าว

๔. การศัตรูมะพร้าวทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นหนอนหัวดำ แมลงค้ำหนาม ด้วงแรดและด้วงวง ต้องใช้วิธีการจัดการศัตรูมะพร้าวแบบผสมผสาน หรือการใช้หลาย ๆ วิธีร่วมกัน เพราะแต่ละวิธีมีประสิทธิภาพในการกำจัดแมลงในสถานการณ์ที่ต่างกัน เช่น การจัดการด้วงแรด โดยใช้วิธีกล (จับตัวเต็มวัยมาทำลาย) วิธีเขตกรรม (ตัดแต่งทำความสะอาดคอกมะพร้าว) โดยชีววิธี (ใช้เชื้อราเมตาไรเซียมทำลายตัวหนอน) การใช้สารเคมีราดบริเวณคอกมะพร้าวต้นที่ไม่สูงมาก ใช้ลูกเหม็นเพื่อไล่ และการใช้กับดักฟีโรโมนล่อตัวเต็มวัย เป็นต้น

๕. พื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีอายุมากและให้ผลผลิตต่ำ แนะนำส่งเสริมให้ตัดต้นทิ้งแล้วปลูกใหม่ (สร้างสวนใหม่ทดแทน) โดยเลือกใช้พันธุ์ดีและส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายเพื่อให้เกิดระบบนิเวศที่สมดุล) เพื่อเพิ่มผลผลิต และไม่ให้เป็นแหล่งแพร่ระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าวที่เข้าทำลายพืชชนิดอื่นด้วย เช่น ปาล์มน้ำมัน อินทผาลัม เป็นต้น

๖. การทำลายแหล่งอาศัยและขยายพันธุ์ที่เป็นต้นเหตุของปัญหาการแพร่ระบาดของศัตรูมะพร้าว โดยเฉพาะด้วงแรดและด้วงวงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เช่น ทำลายมะพร้าวที่ยืนต้นตาย ตอหรือต้นมะพร้าว ต้นปาล์มน้ำมันที่โคนแล้วปล่อยทิ้งไว้ ขากเปลือกมะพร้าว กองทะลายปาล์ม ปางช้าง บ่อนควายชนซึ่งเป็นประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของเกาะสมุย เป็นต้น

๗. การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยราชการ องค์กรท้องถิ่น/เอกชน ชุมชนและเกษตรกร มีส่วนร่วมในการวางแผน สนับสนุนการแก้ปัญหาการระบาดของศัตรูมะพร้าว เช่น กำหนดแนวทางหรือมาตรการทางสังคม หรือการทำประชาคม รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาปัจจัยการในการควบคุมหรือผลิตขยายศัตรูธรรมชาติเพื่อควบคุมศัตรูมะพร้าวตามคำแนะนำของทางราชการที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้วยการดูแลรักษาเพิ่มผลผลิตมะพร้าว ลดต้นทุนการผลิต ลดการพึ่งพาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการปกป้องและรักษาผลผลิต โดยใช้ปัจจัยทดแทนสารเคมี อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ และเกิดความยั่งยืน และด้านสังคม ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน การจ้างงานโดยใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนให้มากขึ้นอย่างน้อยสำหรับการสำรวจ เฝ้าระวัง ผลิตขยายศัตรูพืชใช้ได้ในชุมชน สร้างความสามัคคี ความเป็นปึกแผ่นในสังคม

แมลงดำหนาม มะพร้าว

ลักษณะการทำลาย

ตัวหนอนและตัวเต็มวัยกัดกินยอดอ่อนและช่อนตัวในใบอ่อนที่พับอยู่ และจะเคลื่อนย้ายไปกินยอดอ่อนอื่นหลังจากที่ยอดนี้คล้อยออกแล้ว ต้นมะพร้าวที่ถูกทำลายอย่างรุนแรงใบมะพร้าวจะเป็นสีขาวโพลนชัดเจน หรือที่ภาษาชาวบ้านเรียกว่า "มะพร้าวหัวหงอก"

การป้องกันและกำจัด

กรณีเริ่มพบการระบาด

ต้นมะพร้าวมีทางใบ ยอด ที่ถูกทำลายตั้งแต่ 1 - 5 ใบ ควบคุมการระบาด ดังนี้

1. ใช้วิธีตัดยอดที่ถูกทำลาย เก็บไข่ และตัวหนอน ไปทำลาย
2. ไม่เคลื่อนย้ายต้นพันธุ์มะพร้าวจากแหล่งที่มีการระบาดไปยังแหล่งที่ไม่มีการระบาด
3. ใช้ตัวห้ำและตัวเบียน ในมะพร้าวต้นต่ำกว่า 12 เมตร

3.1 ปลอ่ยแมลงหางหนีบ บริเวณยอดมะพร้าว อัตรา 50 ตัวต่อยอด เพื่อกำจัดหนอนและดักแด้แมลงดำหนาม

3.2 ปลอ่ยแตนเบียน อะซีโคดิส ฮิสปินารัม (*Asecodes hispinarum*) และแตนเบียนเตตระสตักัส บรอนทิสปี (*Tetrastichus brontispae*) ทำลายหนอนแมลงดำหนาม อัตรา 5-10 มัมมีต่อไร่ ปลอ่ย 3 - 5 ครั้ง ห่างกัน 7 - 10 วัน

กรณีระบาดรุนแรง

ต้นมะพร้าวมีทางใบ ยอด ที่ถูกทำลายตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ดังนี้

1. มะพร้าวต้นเล็ก

1.1 ใช้สารคาร์แทป ไฮโดรคลอไรด์ 4 % GR อัตรา 30 กรัมต่อต้น โดยห่อใส่ถุง เหน็บไว้ที่ยอดมะพร้าว ควบคุมกำจัดแมลงดำหนามได้นาน 1 เดือน

1.2 เลือกสารเคมีชนิดใดชนิดหนึ่ง ละลายน้ำ 1 ลิตรต่อต้น ราดบริเวณยอดและรอบคอมะพร้าว ดังนี้

- อิมิดาโคลพรีด 70 % WG อัตรา 4 กรัม (สารกลุ่ม 4)
- ไทอะมีทอกแซม 25 % WG อัตรา 4 กรัม (สารกลุ่ม 4)
- ไดโนทีฟูแรน 10 % WG อัตรา 10 กรัม (สารกลุ่ม 4)

2. มะพร้าวต้นสูงกว่า 12 เมตร ใช้ อีมาเม็กติน เบนโซเอต 1.92 % EC (สารกลุ่ม 6) ฉีดเข้าลำต้น อัตรา 30 - 50 มิลลิลิตรต่อต้น ป้องกันกำจัดแมลงดำหนามได้นานไม่น้อยกว่า 2 เดือน

โรสชา มะพร้าว

ลักษณะการทำลาย

จะเข้าทำลายภายใต้ก้านขั้วผล ตั้งแต่ผลขนาดเล็ก โดยดูดกินอยู่ภายใต้ก้านเลี้ยงของผลทำให้เกิดแผล และลูกกลมทำให้เป็นแผลตกละเอียด เมื่อผลโตจะเห็นแผลเป็นร่องลึกชัดเจนขึ้น แตกเป็นริ้วเหมือนลายไม้สีน้ำตาล และทำลายทุกผลในกลาย ทำให้ผลมะพร้าวชะงักการเจริญเติบโต หากการระบาดรุนแรงในผลเล็กจะร่วงเสียหายจนไม่สามารถเก็บผลผลิตจำหน่ายได้

การป้องกันและกำจัด

1. เน้นพ่นสารกำจัดไรในช่วงระยะมะพร้าวติดจั่นจนถึงระยะผลขนาดเล็ก โดยเลือกสารเคมีที่แนะนำชนิดใดชนิดหนึ่ง ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 7 วัน อย่างน้อย 4 ครั้ง โดยให้สลับกลุ่มสารตามกลไกการออกฤทธิ์ในการพ่นทุก 2 ครั้ง ดังนี้

- ไพราฟาโทต์ 30%WP อัตรา 30 กรัม (สารกลุ่ม 12)
- อามีtrak 20%EC อัตรา 40 มิลลิลิตร (สารกลุ่ม 19)
- กำมะถัน 80%WG อัตรา 60 กรัม (สารกลุ่ม UN)
- ไพริดาเบน 20%WP อัตรา 10-15 กรัม (สารกลุ่ม 21)
- สไปโรเมซีเฟน 24% SC อัตรา 6 มิลลิลิตร (สารกลุ่ม 23)
- เฮกซาท็อกโซล 1.8% EC อัตรา 30 มิลลิลิตร (สารกลุ่ม 10 A)
- ไซฟลูมีโทเฟน 20% SC อัตรา 10 มิลลิลิตร (สารกลุ่ม 25)
- ทิบูเฟนไพแรด 36% EC อัตรา 3 มิลลิลิตร (สารกลุ่ม 21)

***หมายเหตุ สารกำมะถันห้ามผสมกับสารชนิดอื่น เพราะอาจเกิดพิษกับมะพร้าวได้

2. สวนมะพร้าวที่พบการทำลายรุนแรงและลี้ยงรับซื้อผลมะพร้าว ให้ดำเนินการ ตัดช่อดอก ช่อผลและผล ที่พบอาการถูกทำลายจากโรสชามะพร้าว และเศษซากจากการปอกมะพร้าว นำไปทำลายด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการระบาดซ้ำ

ดั่งแรด มะพร้าว

ลักษณะการทำลาย

ตัวเต็มวัยเท่านั้นที่เป็นศัตรูพืชโดยบินขึ้นไปกัดเจาะโคนทางใบและยอดอ่อนของมะพร้าวที่ใบยังไม่คลี่ ทำให้ใบใหม่ไม่สมบูรณ์เมื่อใบคลี่ออกจะมีรอยขาดแหว่งเป็นริ้วๆคล้ายรูปพัด

การป้องกันและกำจัด

1. กำจัดแหล่งขยายพันธุ์ โดยการทำลายซากก่อนมะพร้าว ตอมะพร้าว หรือหากมีซากชิ้นส่วนของพืชและมูลสัตว์ ควรเกลี่ยกระจายไม่ให้หนาเกิน 15 ซม. ถ้าจำเป็นต้องกองซากชิ้นส่วนของพืชและมูลสัตว์ทิ้งไว้เกิน 2 - 3 เดือน ควรหมั่นพลิกกลับกองเพื่อตรวจหาไข่ หนอน ดักแด้ และตัวเต็มวัยของด้วงแรดแล้วกำจัด
2. ทำความสะอาดบริเวณคอกมะพร้าว ตามโคนทางใบ หากพบรอยแผล เป็นรู ให้ใช้เหล็กแหลมแทง เพื่อกำจัดด้วงแรดที่อยู่ในรู ไม่ให้สามารถวางไข่ได้
3. ใช้กับดักฟีโรโมนล่อจับตัวเต็มวัย และนำมาทำลาย การวางกับดักฟีโรโมนต้องห่างจากแปลง 3-5 เมตร และวางทิศทางต้นลมของแปลงเสมอ
4. ใส่เชื้อราเขียวเมตาไรเซียมในกองล่อ หรือกองขยะ กองปุ๋ยคอก หรือก่อนมะพร้าวที่พุ่มซึ่งอาจมีหนอนด้วงแรดอาศัยอยู่ เชื้อจะทำลายด้วงแรดทุกระยะการเจริญเติบโต
5. การใช้สารเคมีในการกำจัด ใช้สารเคมีราดบริเวณคอกมะพร้าวให้เปียกชุ่มโดยใช้น้ำยาผสมประมาณ 1 - 1.5 ลิตร/ต้น ตามขนาดของคอกมะพร้าว จำนวน 1 - 2 ครั้ง ห่างกัน 15 - 20 วัน โดยใช้สารกำจัดแมลงชนิดใดชนิดหนึ่ง
 - ไโดอะซินอน 60% EC อัตราการใช้ 80 มล./น้ำ 20 ลิตร (สารกลุ่ม 1B)
 - คาร์บาริล 85% WP อัตรา 80 กรัม/น้ำ 20 ลิตร (สารกลุ่ม 1A)

กำจัด
แหล่ง
ขยายพันธุ์

ทำ
ความ
สะอาด
คอกมะพร้าว

ใช้กับดัก
ฟีโรโมน
ล่อจับ

ใช้เชื้อรา
เมตาไรเซียม
ในกองล่อ

ด้วงงวง มะพร้าว

ลักษณะการทำลาย

ด้วงงวงมะพร้าวจะขยายพันธุ์อยู่ภายในคอกยอดมะพร้าว บางครั้งเข้าทำลายที่โคนต้นทำให้มะพร้าวต้นตาย โดยตัวเต็มวัยจะวางไข่ที่รอยแผลบริเวณยอด รอยแตกของโคนทางใบ โคนลำต้น หรือรอยแผลที่เกิดจากการตัดทางใบหรือรอยแผลที่ด้วงแรดมะพร้าวเจาะไว้ สังเกตอาการรุนแรงที่แสดงคือยอดเขาเหี่ยวแห้ง ใบเปลี่ยนเป็นสีเหลือง หักพับ

การป้องกันและกำจัด

1. ไม่ปลูกมะพร้าวแบบโคกลอยและอย่าให้เกิดรอยแผล
2. หมั่นดูแลทำความสะอาดคอกมะพร้าว ถ้าพบอาการรอยแผลรอยเจาะและยอดอ่อนที่ยังไม่เหี่ยวให้ใช้เหล็กยาวปลายเป็นตะขอแทงเข้าไปเกี่ยวเอาตัวหนอนมาทำลาย รอยตัดจันทมะพร้าวเพื่อทำน้ำตา รอยแตกที่โคนต้น โดยใช้น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ที่ใช้แล้ว หรือชันผสมกับน้ำมันยางทาบริเวณแผล เพื่อป้องกันการวางไข่
3. ทำลายต้นมะพร้าวที่ถูกด้วงงวงมะพร้าวทำลายเพื่อกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์
4. ใช้กับดักไฟโรยบดด้วงงวงเพื่อนำไปทำลาย

มะพร้าวเขา
ยอดหักพับ
ใบเหลือง